

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiaalitieteiden laitos	
Tekijä-Författare-Author Niittymaa, Eero			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Retoriikka- ja argumentaatioanalyysi Espoon vuoden 2005 kirjastokeskustelusta			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalipolitiikka			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu -työ	Aika-Datum-Month and year 2009-12-07	Sivumäärä-Sidantal- Number of pages 77 s., 2 liites.	
Tiivistelmä-Referat-Abstract			
<p>Tutkimassa tarkastellaan Espoossa vuonna 2005 käytyä keskustelua kaupungin kirjastopalveluista. Vuosia jatkuneen lähikirjastojen lakkautuksia koskevan kiistelyn jälkeen Espoon kaupunki tilasi konsulttiyhtiöltä kirjastoverkkoselvityksen, jonka tarkoituksena oli arvioida uudelleen kaupungin kirjastopalveluita sekä saada palvelut tuotettua entistä alhaisemmin kustannuksin. Selvitys julkaistiin toukokuussa 2005, minkä jälkeen asiasta käytiin melkoisen kiihvasta keskustelua. Tarkastelun kohteena on se, miten Espoon kirjastokeskustelussa perustellaan erilaisia tavoitteita ja toimenpiteitä eli tietynlaista kirjastopolitiikkaa sekä kuinka paikallistason eri toimijoiden argumentoinnin tavat eroavat toisistaan.</p> <p>Tutkimuksen tavoitteena on paitsi yksityiskohtaisesti kuvata ja jäsentää yhtä kirjastokiistaa myös yleisemmin pohtia millä tavalla ja minkälaisista lähtökohdista yleisiä kirjastoja koskevaa keskustelua käydään. Tutkimusmenetelmänä käytetään Chaim Perelmanin argumentaatioteoriaa täydennettynä Aristoteleen käsitteillä eetos, paatos ja logos. Näiden mukaisesti tarkastelu kohdistuu argumentoinnin puhuja- ja yleisökuviin, argumentoinnin lähtökohtiin eli esisopimuksiin sekä argumentoinnin tekniikoihin. Lähestymistavan taustalla on sosiaaliseen konstruktionismiin pohjautuva näkemys kielen käytön sosiaalista todellisuutta rakentavasta ja seurauksia tuottavasta luonteesta.</p> <p>Tutkimuksen analyysiosuus on kaksiosainen. Ensimmäisessä tarkastellaan kirjastoverkkoselvitystä, jossa esitetään viisi vaihtoehtoista mallia kirjastopalveluiden järjestämiseksi. Selvityksessä ei oteta yksiselitteisesti kantaa minkään mallin puolesta tai vastaan. Konsultin keskeinen johtopäätös kuitenkin on, ettei sekä lähi- että aluekirjastoverkkoa voida Espoossa ylläpitää. Keskeisimpänä argumentaation lähtökohtana konsulttiyhtiö käyttää tehokkuutta argumentoinnin perustuessa pääosin kirjastotoimen menoja koskeviin yksityiskohtaisiin laskelmiin.</p> <p>Toisessa osassa analyysin kohteena on selvitystä seurannut keskustelu. Aineiston muodostavat kaupunginhallitukselle osoitetut lausunnot ja muut kannanotot, kaupunginhallituksen kokouspöytäkirja sekä mielipidekirjoitukset. Perelmanin argumentaatioteorian avulla on teksteistä mahdollista paikantaa neljä pääväitettä, jotka esitetään tiettyihin toimenpiteisiin kehottavina johtopäätöksinä: "pro lähikirjasto (t)", "pro aluekirjasto(t)", "sekä lähi- että aluekirjastoja tarvitaan" ja "virtuaalikirjastoa vastaan". Osa kirjoituksista ei asetu mihinkään näistä kategorioista.</p> <p>Selvitystä seuranneessa keskustelussa nousee kaksi argumentoinnin perustana, sen lähtökohtana, toimivaa arvoa ylitse muiden. Jokaisen pääväitteen kohdalla vedotaan tasa-arvoon – tällä viitataan useimmiten eri väestöryhmien väliseen tasa-arvoon tai alueelliseen, eri kaupunginosien väliseen tasa-arvoon. Siihen vetoavat kaikki eri toimijat eli asukkaat, päätöksentekijät sekä kirjastoala. Toinen keskeinen lähtökohta kirjoituksissa on tehokkuus – myöskin siihen vetoavat kaikki toimijat ja sillä puolustetaan niin lähi- kuin aluekirjastojakin. Lähikirjastojen puolustajat nostavat esiin myös yhteisöllisyyden. Perinteisesti yleiseen kirjastoon liitettyyn arvoon, sivistykseen, viitataan ainoastaan muutamassa tekstissä. Tasa-arvoa lukuunottamatta muut "pehmeät arvot" sekä keskustelu itse kirjastotoiminnan sisällöistä jäävätkin enemmän tai vähemmän tehokkuuden ja "kovan rahapuheen" varjoon.</p> <p>Tulokset herättävät kysymyksen siitä, miksi keskustelu kirjastopalveluista muodostuu niin voimakkaasti rahan ympärille? Argumentaatioteoria ei anna tähän vastausta, se esittää miten-kysymyksiä. Voi kuitenkin esittää vahvan oletuksen, että Espoossa konsultin aloitettua keskustelun laskelmiin perustuvalla argumentoinnilla oli muiden keskustelijoiden vastattava selvitykseen "samalla kielellä". Edelleen voi pohtia, olisiko kuntalaisia koskevat palvelut mahdollista ja järkevää nostaa keskustelun aiheeksi jo ennen kuin on kyse niiden karsimisesta.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords yleiset kirjastot			

kirjastopolitiikka
argumentointi
retoriikka
Espoo

Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information